

EUROOPA KOHTU OTSUS

6. juuni 2000*

Kapitali vaba liikumine – Aktsiadi dividendide otsene maksustamine – Maksuvabastus – Piiramine liikmesriigi territooriumil registreeritud ettevõtete makstavate dividendidega

Kohtuasjas C-35/98,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 (hilisem EÜ asutamislepingu artikkel 234) alusel Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaad) esitatud taotlus, millega soovitakse saada selles kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Staatssecretaris van Financiën

ja

B. G. M. Verkooijen,

eelotsust nõukogu 24. juuni 1988. aasta direktiivi 88/361/EMÜ, asutamislepingu artikli 67 rakendamise kohta (EÜT L 178, lk 5) ja EÜ asutamislepingu artiklite 6 ja 52 (pärast muutmist EÜ asutamislepingu artiklid 12 ja 43) tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed J. C. Moitinho de Almeida, L. Sevón ja R. Schintgen, kohtunikud P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, P. Jann, H. Ragnemalm, M. Wathelet (ettekandja) ja F. Macken,

kohtujurist: A. La Pergola,

kohtusekretär: vanemametnik D. Louterman-Hubeau,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- hr Verkooijen, esindaja F. E. Dekker, maksundusnõunik,
- Madalmaade valitsus, esindaja õigusliku esindaja ülesannetes õigusnõuniku asendaja J. G. Lammers,
- Itaalia valitsus, esindaja *avvocato dello Stato* G. De Bellis,

---

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja õigusliku esindaja ülesannetes *Assistant Treasury Solicitor* J. E. Collins, keda abistas *barrister* R. Singh,

- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad õiguslike esindajate ülesannetes peaoiguspõunik E. Mennens ja õigustalituse ametnik H. Michard,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 23. märtsi 1999. aasta kohtuistungil ära kuulanud suulised märkused, mida esitasid Madalmaade valitsus (esindaja õigusliku esindaja ülesannetes välisministeeriumi Euroopa õiguse osakonna juhataja M. A. Fierstra), Prantsusmaa valitsus (esindaja õigusliku esindaja ülesannetes välisministeeriumi õigustalituse välisasjade sekretär S. Seam), Itaalia valitsus (esindaja G. De Bellis), Ühendkuningriigi valitsus (esindaja J. E. Collins, keda abistas R. Singh) ja Euroopa Ühenduste Komisjon, (esindajad E. Mennens ja H. Michard),

olles 24. juuni 1999. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse 17. septembri 1999. aasta kohtuvaidluse taasavamise määrust,

olles 30. novembri 1999. aasta kohtuistungil ära kuulanud suulised märkused, mida esitasid hr Verkooijen (esindaja F. E. Dekker), Madalmaade valitsus (esindaja M. A. Fierstra), Prantsusmaa valitsus (esindaja S. Seam), Itaalia valitsus (esindaja G. De Bellis), Ühendkuningriigi valitsus (esindaja J. E. Collins, keda abistas R. Singh) ja Euroopa Ühenduste Komisjon (esindajad E. Mennens ja H. Michard),

olles 14. detsembri 1999. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Oma 11. veebruari 1998. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse sama aasta 13 veebruaril, esitas Hoge Raad der Nederlanden EÜ asutamislepingu 177 alusel (hilisem EÜ asutamislepingu artikkel 234) kolm eelotsuse küsimust nõukogu 24. juuni 1988. aasta direktiivi 88/361/EMÜ, asutamislepingu artikli 67 rakendamise kohta (EÜT L 178, lk 5) ja EÜ asutamislepingu artiklite 6 ja 52 (pärast muutmist EÜ asutamislepingu artiklid 12 ja 43) tõlgendamise kohta.

2. Need küsimused kerkisid esile kohtuvaidluses, mille poolteks olid Staatssecretaris van Financiën (Madalmaade finantsala riigisekretär) ja Madalmaade kodanik hr Verkooijen seoses sellega, et viimasele ei võimaldatud tulumaksuvabastust Madalmaadest erinevas liikmesriigis registreeritud ettevõttelt saadud dividenditulu pealt.

Riiklik õiguslik raamistik

3. Põhikohtuasjas käsitletavate sündmuste ajajärgul reguleeris tulumaksu korraldust Madalmaades Wet op de inkomstenbelasting 1964 (1964. aasta tulumaksuseadus enne 1997. aastat kehtinud redaktsioonis, edaspidi „tulumaksuseadus”).

4. Tulumaksuseaduse artikli 24 kohaselt kohaldatakse varadelt laekuvatelt tulude, sealhulgas dividendidena ja teiste aktsiate omamisest tulenevate väljamakstavate tulude suhtes tulumaksu. Maksukohustuslane, kes koostab Madalmaades tulumaksudeklaratsiooni, peab selles seega ära näitama varadelt laekuva tuluna saadud dividendid.

5. Tuleb täpsustada, et Madalmaades maksustatakse tulumaksuga (inkomstenbelasting) ainult füüsilisi isikuid, seega hõlmab käesolev kohtuvaidlus ainult füüsilistele isikutele makstavaid dividende.

6. Kui dividende maksavad Madalmaades registreeritud ettevõtted, peetakse väljamakstavatelt dividendidelt tulumaks kinni – sellist kinnipeetud maksu nimetatakse dividendimaksuks. Selle maksu kinnipidamise kord on sätestatud Wet op de dividendbelasting 1965 (1965. aasta dividendimaksuseadus, Stbl 1965, lk 621, edaspidi dividendimaksuseadus”), mille kohaselt:

„Dividendimaksuks nimetatavat otsest maksu tasuvad isikud, kes saavad otseselt või sertifikaatide vahendusel kasu seoses Madalmaades registreeritud aktsiaseltside, piiratud vastutusega osaühingute, usaldusühingute või muude aktsiateks või osadeks jagatud kapitaliga äriühingute aktsiate, lihtaktsiate (parts bénéficiaires), osakute, või võlakirjade omamisega”.

7. Dividendimaksu näol võib olla tegemist lõpliku maksuga. Eeskätt on lõpliku maksuga tegemist juhul, kui Madalmaades registreeritud ettevõtte dividendid makstakse välja isikule, kelle suhtes ei kohaldata Madalmaade tulumaksukorraldust.

8. Seevastu juhul, kui sellised dividendid makstakse välja Madalmaade tulumaksukohustuslasele, käsitletakse dividendimaksu dividendimaksuseaduse artikli 63 lõike 1 kohaselt tulumaksu ettemaksuna (voorheffing). Algemene wet inzake rijksbelastingen (üldise riiklike maksude seaduse) artikli 15 kohaselt arvatakse kogutuludelt tulumaksu arvestamisel see ettemaks kogutulude tulumaksust maha.

9. Tulumaksuseaduse artikli 47b kohaselt vabastatakse dividendid teatava piirsumma ulatuses tulumaksust. Sellist vabastamist kohaldatakse selliste aktsiate või osakute puhul, mille suhtes kohaldatakse Madalmaade dividendimaksu, milleks Madalmaade dividendimaksuseaduse artikli 1 lõike 1 kohaselt on Madalmaades registreeritud äriühingute aktsiad või osakud. Esialgu kohaldati maksuvabastust 500 Madalmaade kuldna ulatuses, seejärel suurendati piirsummat 6. septembri 1985. aasta seaduse (Stbl 1985, lk 504) alusel 1000 Madalmaade kuldnani (võimalusega suurendada seda piirsummat kuni 2000 Madalmaade kuldnani abielus isikute puhul).

10. Põhikohtuasjas käsitletavate sündmuste toimumise ajal kehtinud redaktsioonis oli tulumaksuseaduse artiklis 47b sätestatud:

„1. Dividendide puhul rakendatavat maksuvabastust kohaldatakse aktsiate või osakute suhtes, mida arvestatakse dividendimaksuga maksustatava brutotulu kindlaksmääramisel või mille puhul seda maksu Wet op de dividendbelasting 1965 artikli 4 lõike 1 alusel ei kohaldata. Dividendid vabastatakse maksust kuni 1000 Madalmaade kuldna ulatuses, seejuures ei või maksuvabastuse summa ületada mainitud summat, millest on maha arvatud sellega seotud kulud, mis ei ole võlaintressid või laenude teenindamisega seotud kulud.

...

3. Lõigetes 1 ja 2 toodud summat 1000 Madalmaade kuldnat suurendatakse 2000 Madalmaade kuldnani maksukohustuslase puhul, kelle arvele kantakse tema abikaasa tulud vastavalt artikli 5 lõikes 1 sätestatud korrale”.

11. Selle sätte õiguslikust tõlgendusest tuleneb, et dividendide maksuvabastus (ja selle piiramine ainult Madalmaades registreeritud äriühingute dividendidega) teenib kaht eesmärki: esiteks käsitletakse maksuvabadust meetmena, mis aitab suurendada ettevõtete omavahendite hulka ja tõsta eraisikute huvi Madalmaade ettevõtete aktsiate vastu ja teiseks on maksuvabastuse eesmärgiks hüvitada eeskätt väikeettevõtjate jaoks teataval määral Madalmaade maksudussüsteemist tulenevat kahekordset maksustamist, kuivõrd ettevõtetmaksuga maksustatakse ettevõtete teenitud tulu ja tulumaksuga maksustatakse nende ettevõtete poolt aktsionäridele makstavaid dividende.

Põhikohtuasja kohtuvaidlus

12. 1991. aastal elas hr Verkooijen Madalmaades ja töötas palgatöötajana naftasaaduste jaotusettevõttes Fina Nederland BV, mida kaudselt kontrollis Belgias registreeritud ja börsil koteeritud aktsiaselts Petrofina NV (edaspidi „Petrofina”).

13. Kontserni töötajatele avatud säästukava (werknemersspaarplan) raames omandas hr Verkooijen Petrofina aktsiaid. Nende aktsiate pealt maksti 1991. aastal dividende, mille summa pärast Madalmaade kuldnatesse konverteerimist ulatus ligikaudu 2337 kuldnani, millelt peeti Belgias kinni 25%. Oma 1991. aasta Madalmaade tuludeklaratsioonis märkis hr Verkooijen need dividendid oma maksustatava tulu hulka.

14. Hr Verkooijeni tulude maksustamise arvestamisel ei kohaldanud maksuinspektor tulumaksuvabastust, leides, et hr Verkooijenil ei ole sellele õigust, kuivõrd Petrofinalt saadud dividendidele Madalmaade maksuseadus ei laienenud. Seetõttu oli hr Verkooijeni tulumaksu ja sotsiaalmaksu aluseks olevaks maksustatavaks summaks 1991. aasta eest 166 697 Madalmaade kuldnat, hõlmates seejuures täielikult ka Petrofina makstud dividende.

15. Hr Verkooijen vaidlustas talle esitatud maksuteatise, väites, et talle makstud dividendide puhul oleks tema suhtes tulnud 2000 kuldna ulatuses (hr Verkooijen oli abielus) kohaldada tulumaksuseaduse artikli 47b lõigetes 1 ja 3 sätestatud maksuvabastust.

16. Kuivõrd maksuametnik lükkas mainitud nõude tagasi, esitas Verkooijen selle otsuse vaidlustamiseks hagi Gerechthof te 's-Gravenhage'le. Mainitud kohus leidis, et dividendide suhtes kohaldatava maksuvabastuse piiramine ainult selliste aktsiate ja osakutega, millele laieneb Madalmaade dividendimaksuseadus, on vastuolus EÜ asutamislepingu artiklitega 52 ja 58 (hilisem EÜ asutamislepingu artikkel 48) ning direktiiviga 88/361. Sellega seoses tühistas kohus maksuinspektori otsuse ja muutis vastavalt maksuteatist, kusjuures maksu arvestamise aluseks oleva maksustatava tulu suuruseks jäi 164 697 Madalmaade kuldnat.

17. Staatssecretaris van Financiën kaebas Gerechthof te 's-Gravenhage'i otsuse edasisuunanud kohtule kassatsiooni korras edasi.

Asjaomased ühenduse õigussätted

18. Kuivõrd põhikohtuasjas käsitletavat sündmused leidsid aset enne Euroopa Liidu lepingu jõustumist, reguleeris kapitali vaba liikumist põhikohtuasjas käsitletavate sündmuste toimumise ajal EMÜ asutamislepingu artikkel 67 (mis kuulutati kehtetuks Amsterdami lepinguga). Mainitud artiklis oli sätestatud:

„Sel määral, kui see on vajalik ühisturu nõuetekohaseks toimimiseks, kaotavad liikmesriigid üleminekuperioodil omavahel järk-järgult kõik liikmesriikides asuvatele isikutele kuuluva kapitali liikumise piirangud, samuti igasuguse diskrimineerimise poolte kodakondsuse või elukoha või kapitali investeerimiskoha alusel”.

19. Mainitud sätte rakendamiseks võeti vastu mitmeid direktiive, sealhulgas direktiiv 88/361, mida kohaldata põhikohtuasjas käsitletavate sündmuste toimumise ajal.

20. Selle direktiivi artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Ilma et see piiraks järgnevate sätete kohaldamist, peavad liikmesriigid kaotama liikmesriikide residentide vahelise kapitali liikumise piirangud. Käesoleva direktiivi kohaldamise hõlbustamiseks liigitatakse kapitali liikumine vastavalt I lisas esitatud nomenklatuurile.”

21. Direktiivi 88/361 I lisas loetletud kapitali liikumiste hulgas on toodud järgmised kapitaliliikumised:

„I. Otseinvesteeringud

...

2) Osalemine uues või olemasolevas ettevõtjates püsivate majandussidemete loomiseks või säilitamiseks.

...

III. Tehingud tavaliselt kapitaliturul kaubeldavate väärtpaberitega (ei ole hõlmatud I, IV ja V jaoga)

...

A. Väärtpaberitehingud kapitaliturul

...

2) Börsil kaubeldavate välisväärtpaberite omandamine residentide poolt.

...”

22. I lisa sissejuhatava osa viimases lõigus on täpsustatud, et kapitali liikumiste loetelu ei ole ammendav:

„Käesolev nomenklatuur ei ole kapitali liikumiseks peetavate tehingute ammendav loend ning seetõttu sisaldab rubriiki XIII — F. „Muu kapitali liikumine — mitmesugust”. Nomenklatuuri ei või tõlgendada viisil, mis piirab direktiivi artiklis 1 osutatud kapitali liikumise täieliku liberaliseerimise põhimõtte kohaldamist.”

23. Direktiivi 88/361 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud meetmed hiljemalt 1. juulil 1990. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile. Nad teatavad ka kõikidest uutest meetmetest ning I lisa esitatud kapitali liikumist reguleerivates sätetes tehtud võimalikest muudatustest hiljemalt nende jõustumise kuupäevaks.”

Eelotsuse küsimused

24. Sellises olukorras otsustas Hoge Raad der Nederlanden kohtuotsuse tegemise edasi lükata ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 88/361/EMÜ artikli 1 lõiget 1 ja sama direktiivi I lisa I jaotise punkti 2 koos lugedes tuleb neid tuleb tõlgendada sellises tähenduses, et piirang, mis tuleneb tulumaksuga seotud õigussättest, millega vabastatakse need dividendid teatava summa ulatuses aktsionäride tasutavast tulumaksust, kuid millega piiratakse mainitud maksuvabastust samas ainult antud liikmesriigis registreeritud äriühingute aktsiatelt makstavate dividendidega, on mainitud direktiivi artikli 6 lõike 1 alusel alates 1. juulist 1990 keelatud?”

2) Eitava vastuse korral esimesele küsimusele, kas EÜ asutamislepingu artiklit 6 ja/või artiklit 52 võib tõlgendada sellises tähenduses, et esimeses küsimuses osutatud piirav säte on vastuolus mainitud artikliga 6 ja/või artikliga 52?

3) Kas esitatud küsimustele antav vastus sõltub sellest, kas sellist maksuvabastust taotlev isik on lihtaktsionär või (ettevõtte filiaali) palgatöötaja, kelle omandusse on aktsiad saanud ettevõtte töötajate säästukava (werknemersspaarplan) alusel?”

Esimene eelotsuse küsimus

25. Esimese küsimusega küsib edasisaatev kohus sisuliselt, kas direktiivi 88/361 artikli 1 lõige 1 on vastuolus liikmesriigi sellise õigusaktiga, nagu põhikohtuasjas käsitletav õigusakt, millega seatakse füüsilistele aktsionäridele makstavate dividendide suhtes kohaldatava tulumaksuvabastuse tingimuseks nõue, et mainitud dividendide maksjad peavad olema mainitud liikmesriigis registreeritud ettevõtted.

26. Seega tuleks esmalt veenduda, kas asutamislepingu artikli 67 rakendamiseks vastuvõetud direktiivi 88/361 sätted laienevad dividendide väljamaksmisele liikmesriigi territooriumil residendina elavale kodanikule mõnes teises liikmesriigis registreeritud ettevõtte poolt.

27. Seoses sellega tuleb märkida, et kuigi asutamislepingus ei ole kindlaks määratud kapitali liikumise mõistet, hõlmab direktiivi 88/361 I lisa direktiivi artikli 1 tähenduses kapitali liikumiseks peetavate tehingute mitteammendavat loendit.

28. Kuigi dividendide saamine ei ole direktiivi 88/361 lisas esitatud nomenklatuuris „kapitali liikumisena” selgesõnaliselt loetletud, eeldab dividendide saamine igal juhul osalemist I jaotise punktis 2 osutatud uutes või olemasolevates ettevõtetes.

29. Lisaks sellele, kuivõrd põhikohtuasjas käsitletud juhul on dividende maksev ettevõtte registreeritud Madalmaade Kuningriigist erinevas liikmesriigis ning tegemist on börsil koteeritud ettevõttega, võib selle ettevõtte aktsiate omandamist Madalmaade kodaniku poolt seostada direktiivi 88/361 lisas toodud nomenklatuuri III jaotise A-osa punktis 2 osutatud „Börsil kaubeldavate välisväärtpaberite omandamisega residentide poolt”, nagu seda väidab nii hr Verkooijen kui ka Ühendkuningriigi valitsus ja komisjon. Selline tehing on seega lahutamatult seotud kapitali liikumisega.

30. Seega laienevad direktiivi 88/361 sätted olukorrale, kus liikmesriigi kodanik, kes elab residendina selle liikmesriigi territooriumil saab dividende mõnes teises liikmesriigis registreeritud ettevõtte aktsiate omamise eest.

31. Teiseks tuleb veenduda, kas asjaolu näol, et liikmesriik keeldub kohaldamast maksuvabastust oma maksukohustuslaste suhtes, kes saavad dividende teises liikmesriigis

registreeritud ettevõttelt, on tegemist kapitali liikumise piiramisega direktiivi 88/361 artikli 1 tähenduses.

32. Esmalt tuleb meenutada, et ühelt poolt, kuigi otsene maksustamine iseenesest kuulub liikmesriikide pädevusalasse, peavad liikmesriigid sellegipoolest kasutama neile jäetud volitusi kooskõlas ühenduse õigusega (11. augusti 1995. aasta kohtuotsus Wielockxi kohtuasjas C-80/94, EKL lk I-2493, punkt 16, 16. juuli 1998. aasta kohtuotsus ICI kohtuasjas C-264/96, EKL lk I-4695, punkt 19 ja 29. aprilli 1999. aasta kohtuotsus Royal Bank of Scotlandi kohtuasjas C-311/97, EKL lk I-2651, punkt 19).

33. Teiselt poolt viidi põhikohtuasjas käsitletavate sündmuste ajal kehtinud direktiiviga 88/361 ellu kapitali liikumise täielik liberaliseerimine ning seoses sellega kohustati liikmesriike direktiivi artikli 1 lõike 1 sätetega kaotama mis tahes kapitali liikumise piirangud. Selle sätte vahetult kohaldatavat mõju tunnustas Euroopa Kohus 23. veebruari kohtuotsuses Bordessa e.a. kohtuasjas (C-358/93 ja C-416/93, EKL lk I-361, punkt 33).

34. Samas ei soodusta põhikohtuasja raames vaidlustatud õigussäte Madalmaades residendina elaval liikmesriigi kodanikul oma kapitali investeerimist mõnes teises liikmesriigis registreeritud ettevõtetesse. Selle sätte õiguslikust tõlgendamisest ilmneb ühemõtteliselt, et dividendide maksuvabastuse ja selle Madalmaades registreeritud ettevõtete makstavate dividendidega piiramise eesmärgiks on nimelt eraisikute investeerimise soodustamine Madalmaades registreeritud ettevõtetesse, et seeläbi suurendada nende omavahendeid.

35. Selline sätte on piirava mõjuga ka teistes liikmesriikides registreeritud ettevõtete jaoks, kuivõrd selle näol on tegemist takistusega kapitali kogumisele Madalmaadest, kuivõrd Madalmaade residentidest kodanikele makstavaid dividende koheldakse vähem soodsalt kui Madalmaades registreeritud ettevõtete omi, nii et teistes liikmesriikides registreeritud ettevõtete aktsiad või osakud pakuvad residentidest investoritele väiksemat huvi, kui antud liikmesriigis registreeritud ettevõtete omad.

36. Sellises olukorras tuleb tõdeda, et asjaolu näol, et füüsilisest isikust aktsionäride suhtes kohaldatava maksunduseelise, nagu dividendide maksuvabastuse rakendamine on allutatud tingimusele, et maksust vabastatakse üksnes antud liikmesriigi territooriumil registreeritud ettevõtete makstavad dividendid, on tegemist kapitali liikumise piiranguga, mis on direktiivi 88/361 artikli 1 kohaselt keelatud.

37. Kohtule oma märkused esitanud valitsuste väitel tuleks isegi juhul, kui riikliku õigusakti, nagu dividendide maksuvabastust käsitleva õigusakti näol on tegemist piiranguga direktiivi 88/361 tähenduses, võtta põhikohtuasjas käsitletavate sündmuste toimumise ajajärgul kehtivate õigusaktide tõlgendamisel arvesse ühenduse õigusakte, mis jõustusid 1. jaanuaril 1994, eeskätt EÜ asutamislepingu artikli 73d lõike 1 punkti a (hilisem EÜ asutamislepingu artikli 58 lõike 1 punkt a).

38. Madalmaade valitsus väidab esiteks, et viimatimainitud sättega antakse liikmesriikidele erandina EÜ asutamislepingu artiklis 73b (hilisem EÜ asutamislepingu artikkel 56) sätestatud üldise kapitali liikumisele seatud piirangute keelu suhtes õigus kohaldada oma maksundusvaldkonna õigusaktide sätteid, millega tehakse vahet maksukohustuslaste vahel, seoses nende elukohaga või nende kapitali investeerimise kohaga. Euroopa Liidu lepingu lõppaktile lisatud deklaratsioonist nr 7 ilmneb, et asutamislepingu artikli 73d lõike 1 punktis a on peetud lubatavaks olukorda, et enne mainitud lepingu jõustumist liikmesriikides kehtinud riiklike õigussätete alusel tehakse jätkuvalt vahet maksukohustuslaste eri kategooriate vahel, seoses nende elukohaga või nende kapitali investeerimise kohaga.

39. Teiseks väidab Madalmaade valitsus samalaadselt Ühendkuningriigi valitsusega, et EÜ asutamislepingu artikleid 73b kuni 73g (EÜ asutamislepingu artiklist 73c sai EÜ asutamislepingu artikkel 57, EÜ asutamislepingu artikkel 73e kuulutati Amsterdami lepinguga kehtetuks ja EÜ asutamislepingu artiklitest 73f ja 73g said EÜ asutamislepingu artiklid 59 ja 60), mis toodi sisse Euroopa Liidu lepinguga, tuleb käsitleda kapitali liikumise liberaliseerimise edusammuna või vähemalt sätetena, millega võetakse põhiseadusesse üle või kodifitseeritakse varem kehtinud õiguslikke põhimõtteid ning seetõttu ei saa neid käsitleda tagasiliikumisena antud valdkonnas.

40. Sellest lähtuvalt väidavad mainitud valitsused, et asutamislepingu artikli 73d lõike 1 punktis a sätestatud võimalus kohaldada riiklikke õigusakte, millega eristatakse maksukohustuslasi seoses nende elukohaga või nende kapitali investeerimise kohaga, oli olemas ka enne selle sätte jõustumist eeskätt direktiivi 88/361 vahendusel.

41. Mainitud valitsuste väitel ei ole selline õigusakt, nagu põhikohtuasjas käsitletav õigusakt, millega eristatakse dividendide maksuvabastusega seoses maksukohustuslasi seoses nende kapitali investeerimise kohaga, ühenduse õigusega vastuolus.

42. Seejuures, kuivõrd põhikohtuasjas käsitletavat sündmused toimusid enne Euroopa Liidu lepingu jõustumist, tuleb uurida, kas selline õigusakt, nagu põhikohtuasjas käsitletav õigusakt on vastavuses EMÜ asutamislepingu ja direktiivi 88/361 sätetega.

43. Lisaks sellele tuleb märkida, et asutamislepingu artikli 73d lõike 1 punktis a liikmesriikidele antav võimalus kohaldada asjaomaseid riiklikke õigusakte, millega eristatakse maksukohustuslasi, kes ei ole teistega samas olukorras seoses nende elukoha või nende kapitali investeerimise kohaga, on Euroopa Kohus juba pidanud lubatavaks. Euroopa Kohtu kohtupraktika kohaselt võivad juba enne asutamislepingu artikli 73d lõike 1 punkti a jõustumist sellised riiklikud maksundussätted, nagu selles õigusaktis sätestatud ja millega kehtestatakse teatavad erinevused maksukohustuslaste vahel seoses nende elukohaga, olla ühenduse õigusega kokkusobivad, kuivõrd neid kohaldatakse olukordades, mis ei ole objektiivselt võrreldavad (vt eeskätt 14. veebruari 1995. aasta kohtuotsust Schumackeri kohtuasjas C-279/93, EKL lk I-225) või on neid võimalik põhjendada oluliste üldist huvi

pakkuvate põhjustega, eeskätt maksundussüsteemi sidususega (28. jaanuari 1992. aasta kohtuotsused Bachmanni kohtuasjas C-204/90, EKL lk I-249 ja kohtuasjas komisjon *versus* Belgia, C-300/90, EKL lk I-305).

44. Igal juhul täpsustatakse mainitud asutamislepingu artikli 73d lõikes 3, et artikli 73d lõike 1 punktis a osutatud riiklikke sätteid ei saa käsitleda ei ilmselge ega varjatud diskrimineerimise vahendina seoses kapitali liikumisega ja artiklis 73b osutatud maksetega.

45. Liiatigi ei saa pidada asjakohaseks väidet, mille kohaselt asutamislepingu artikli 73d lõikes 3 sätestatud „meetmed ja kord“ ei ole seotud lõike 1 punktiga a, kus on mainitud mõistet „sätted“. Lisaks sellele, et mõisteid „meetmed“ ja „sätted“ on keeruline eristada, ei esine mõisteid „meetmed ja kord“ lõikes 2, kuigi artikli 73d lõikes 3 osutatakse selgesõnaliselt sellele lõikele.

46. Seetõttu tuleb välja selgitada, kas põhikohtuasjas käsitletava õigusakti põhjustatud kapitali liikumise piirangut on võimalik põhjendada olulise üldise huviga.

47. Esiteks väidab Ühendkuningriigi valitsus, et selline õigusakt, nagu põhikohtuasjas käsitletav õigusakt on põhjendatud sooviga edendada riigi majandust, julgustades eraisikuid investeerima Madalmaades registreeritud ettevõtetesse.

48. Piisab sellest, kui meenutada, et Euroopa Kohtu varasema kohtupraktika kohaselt ei või üksnes majanduslikku laadi põhjendust käsitleda olulise üldise huvina, mis võiks olla põhjenduseks asutamislepinguga tagatud põhiõiguse piiramisele (28. aprilli 1998. aasta kohtuotsus Deckeri kohtuasjas C-120/95, EKL lk I-1831, punkt 39 ja Kohlli kohtuasjas 158/96, EKL lk I-1931, punkt 41).

49. Teiseks väidavad kõik Euroopa Kohtule oma märkusi esitanud valitsused, et dividendide maksuvabastuse piiramine üksnes Madalmaades registreeritud ettevõtete makstavate dividendidega on põhjendatud vajadusega säilitada Madalmaade maksundussüsteemi sidusus.

50. Mainitud valitsuste väitel on dividendide maksuvabastuse eesmärgiks vältida majanduslikus mõttes kahekordset maksustamist, kuivõrd ettevõtte tulu maksustatakse ettevõtte tasandil ettevõtetmaksu näol ja füüsilise aktsionäri tasandil tulumaksu näol, kusjuures mõlemad need tulud esinevad dividendide kujul.

51. Dividendide maksuvabastust kohaldatakse seetõttu üksnes nende maksukohustuslaste suhtes, kes saavad dividende Madalmaades registreeritud ettevõtetelt, kuivõrd üksnes nende ettevõtete saadud tulu on Madalmaades maksustatav. Kui dividende maksev ettevõtte on registreeritud teises liikmesriigis, maksustatakse nende teenitud tulu samuti teises liikmesriigis nii et Madalmaade jaoks ei teki hüvitamist nõudvat kahekordset maksustamist.

52. Madalmaade valitsus väitis suulise menetluse käigus samuti, et Madalmaade Kuningriigist erineva liikmesriigi maksuameti poolt ettevõtete kasumi suhtes kohaldatavat maksu ei ole võimalik hüvitada nende ettevõtete aktsionärideks olevatele Madalmaade residentidest maksukohustuslastele võimaldatava dividendide maksuvabastuse teel, sest see tooks automaatselt kaasa Madalmaade maksuameti maksutulude vähenemise, kuivõrd Madalmaades ei tasuta selliseid dividende maksvate ettevõtete tulu pealt ettevõttemaksu.

53. Samalaadselt väidab ka Ühendkuningriigi valitsus, et kui Madalmaade maksuamet peaks väljaspool Madalmaid registreeritud ettevõtete makstavate dividendide osas kohaldama dividendide maksuvabastust, oleks sellised dividendid Madalmaades vabastatud igasugusest maksust.

54. Madalmaade valitsus lisas veel täiendavalt, et dividendide maksuvabastuse kohaldamine teistes liikmesriikides registreeritud ettevõtete aktsionäride suhtes annaks sellistele maksukohustuslastele kahekordse eelise, kuivõrd nende suhtes kohaldataks sooduskorda nii liikmesriigis, kus toimub dividendide maksmine, kui ka liikmesriigis, kus nad on residentidest maksumaksjad, ehk Madalmaade Kuningriigis.

55. Neid väiteid ei ole võimalik toetada.

56. Mis puutub vajadusse säilitada maksundussüsteemi sidusus, siis tuleb märkida, et kuigi Euroopa Kohus on varem leidnud, et põhivabaduste piiranguid on võimalik põhjendada vajadusega säilitada maksundussüsteemi sidusus (ülalmainitud Bachmanni ja komisjon *versus* Belgia kohtuasjad), ei ole antud juhul tegemist sellise olukorraga.

57. Ülalmainitud Bachmanni ja komisjon *versus* Belgia kohtuasjade puhul oli ühe ja sama maksukohustuse näol olemas otsene seos võimaldatava maksusoodustuse ja seda eelist kompenseeriva maksundusmeetme vahel, mis mõjuvad ühe ja sama maksustamiskorra raames. Antud juhul oli tegemist kindlustuse osamaksete maksustatavatest summadest mahaarvamise õiguse ja kindlustusseltside poolt väljamakstud vanadus- ja elukindlustussummade maksustamise seosega, mida tuli kõnealuse maksundussüsteemi sidususe säilitamiseks alal hoida.

58. Põhikohtuasjas käsitletava kohtuvaidluse puhul ei ole aga olemas mingit samalaadset seost Madalmaade residentidest aktsionäridele makstud dividendide pealt maksuvabastuse võimaldamise ja teistes liikmesriikides registreeritud ettevõtete tulu vahel. Tegemist on kahe iseseisva maksustamisepisoodiga, mis on suunatud erinevatele maksukohustuslastele.

59. Mis puutub väidetesse, mis on seotud Madalmaade Kuningriigi tulude vähenemisega, kui võimaldada dividendide maksuvabastust oma residentidest maksukohustuslastele, kes on teistes liikmesriikides registreeritud ettevõtete aktsionärid, siis piisab sellest, kui meenutada, et maksutulude vähenemist ei saa käsitleda olulise avaliku huviga seotud põhjendusena, mis võiks olla aluseks sellise meetme võtmiseks, mis on põhimõtteliselt

vastuolus teatava põhiõigusega (vt selles osas asutamislepingu artiklit 52 puudutavaid küsimusi ülalmainitud ICI kohtuotsuse punktis 28).

60. Lisaks sellele, mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 53 esitatud Ühendkuningriigi valitsuse väidet, siis tuleb rõhutada, et Madalmaades residendina elava füüsilise isiku poolt mõnes teises liikmesriigis registreeritud ettevõtte aktsiatelt või osakutelt saadav tulu ei jää dividendide maksuvabastuse tõttu põhimõtteliselt Madalmaade maksusüsteemi kohaldamisalast välja – selline olukord tekkiks vaid juhul, kui aktsionär, kelle suhtes Madalmaade tulumaksu kohaldatakse, saab teises liikmesriigis registreeritud ettevõttelt dividenditulu, mille summa pärast konverteerimist ei ületa maksuvabastuse piirsummat 1000 või 2000 Madalmaade kuldnat, mille korral ta oleks samalaadses olukorras, kui Madalmaades registreeritud ettevõtetelt dividendide saamise puhul.

61. Lõpuks, mis puutub väitesse, mis hõlmab teises liikmesriigis registreeritud ettevõttelt dividende saavate maksukohustuslastele võimaldatavat väidetavat sooduskorda, siis piisab sellest, kui meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa teatava põhivabadusega vastuolus olevat vähemsoodsat maksualast kohtlemist põhjendada teiste maksusoodustustega, isegi kui eeldada, et antud juhul on sellised maksusoodustused olemas (vt seoses sellega asutamislepingu artikli 52 osas 28. jaanuari 1986. aasta kohtuotsust komisjon *versus* Prantsusmaa kohtuasjas 270/83, EKL lk 273, punkt 21, 27. juuni 1996. aasta kohtuotsust Asscheri kohtuasjas C-107/94, EKL lk I-3089, punkt 53 ja 21. septembri 1999. aasta kohtuotsust Saint-Gobain ZN kohtuasjas C-307/97, EKL lk I-6161, punkt 54; vt seoses EÜ asutamislepingu artikliga 59 (pärast muutmist EÜ asutamislepingu artikkel 49) 26. oktoobri 1999. aasta kohtuotsust Eurowings Luftverkehrs'i kohtuasjas C-294/97, EKL lk I-7447, punkt 44).

62. Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 88/361 artikli 1 lõige 1 on vastuolus liikmesriigi sellise õigusaktiga, nagu põhikohtuasjas käsitletav õigusakt, millega seatakse füüsilistele aktsionäridele makstavate dividendide suhtes kohaldatava tulumaksuvabastuse tingimuseks nõue, et mainitud dividendide maksjad peavad olema mainitud liikmesriigis registreeritud ettevõtted.

Teine eelotsuse küsimus

63. Võttes arvesse esimesele küsimusele antud vastust, ei ole vajadust vastata teisele esitatud küsimusele.

Kolmas eelotsuse küsimus

64. Kolmanda küsimusega küsib edasisuunanud kohus seda, kas esimesele küsimusele antud vastust võib mõjutada see, kas mainitud maksuvabastust taotleva aktsionäri näol on tegemist tavaaktsionäri või palgatöötajaga, kes on dividendide maksmise aluseks olevad aktsiad omandanud ettevõtte töötajate säästukava raames.

65. Selles osas on kõik kohtule märkusi esitanud pooled ühel meelel selles, et asjaolu, kas füüsiline isik, kes taotleb maksusoodustust, nagu dividendide maksuvabastus, on tavaaktsionär või palgatöötaja, kes on dividendide maksmise aluseks olevad aktsiad omandanud ettevõtte töötajate säästukava (werknemersspaarplan) raames, ei mõjuta kahele esimesele küsimusele antavat vastust.

66. Sellise riikliku õigusaktiga, nagu põhikohtuasjas käsitletav õigusakt, ei võimaldata kohaldada dividendide maksuvabastust mitte ühelegi maksukohustuslasele, kelle suhtes kohaldatakse Madalmaade tulumaksu seoses teises liikmesriigis registreeritud ettevõtetelt saadavate dividendidega, tegemata seejuures vahet sellel, kas maksukohustuslase näol on tegemist tavaaktsionäri või palgatöötajaga, kes on aktsiad omandanud ettevõtte töötajate säästukava raames.

67. Kuivõrd esimesele küsimusele antud vastuse kohaselt on sellise sätte näol tegemist kapitali vaba liikumise piiranguga, mis on vastuolus ühenduse õigusega, sõltumata sellest, mis laadi aktsionäri on tegemist, siis tuleb kolmandale küsimusele vastata, et seejuures ei ole oluline, kas sellist maksuvabastust taotleb maksukohustuslane on tavaaktsionär või palgatöötaja, kes on dividendide maksmise aluseks olevad aktsiad omandanud ettevõtetöötajate säästukava raames.

Kohtukulud

68. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Madalmaade, Prantsusmaa, Itaalia ja Ühendkuningriigi ning Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse see kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

vastates Hoge Raad der Nederlandeni 11. veebruari 1998. aasta määrusega esitatud küsimustele, otsustab:

Nõukogu 24. juuni 1988. aasta direktiivi 88/361/EMÜ artikli 1 lõige 1 on vastuolus liikmesriigi sellise õigusaktiga, nagu põhikohtuasjas käsitletav õigusakt, millega seatakse füüsilistele aktsionäridele makstavate dividendide suhtes kohaldatava tulumaksuvabastuse tingimuseks nõue, et mainitud dividendide maksjad peavad olema mainitud liikmesriigis registreeritud ettevõtted.

Seejuures ei ole oluline, kas sellist maksuvabastust taotleb maksukohustuslane on tavaaktsionär või palgatöötaja, kes on dividendide maksmise aluseks olevad aktsiad omandanud ettevõtetöötajate säästukava raames.

Rodríguez Iglesias	Moitinho de Almeida	
Sevón	Schintgen	Kapteyn
Gulmann	Puissochet	Jann
Ragnemalm	Wathelet	Macken

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 6. juunil 2000 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias